

Dia 1

Zelfverwondend gedrag

Evelyne Beune: GZ-psycholoog/orthopedagoog en consulent CCE
Desiree Gal: psycholoog en coördinator CCE

1

Dia 2

Methodiek Zelfverwonding
De casus van Thijs

A. Henderikx (red.)
Zelfverwonding

Met interdisciplinaire aanpak van ernstig en aanhoudend zelfverwondend gedrag bij mensen met een mentale en/of ernstige verstandelijke beperking.

1

Dia 3

“...dat is iets wat ik nog zo terug kan halen...”

Dia 4

DKT staat voor:
Diagnostisch
Kernteam

**Doel van het
'DKT traject'**

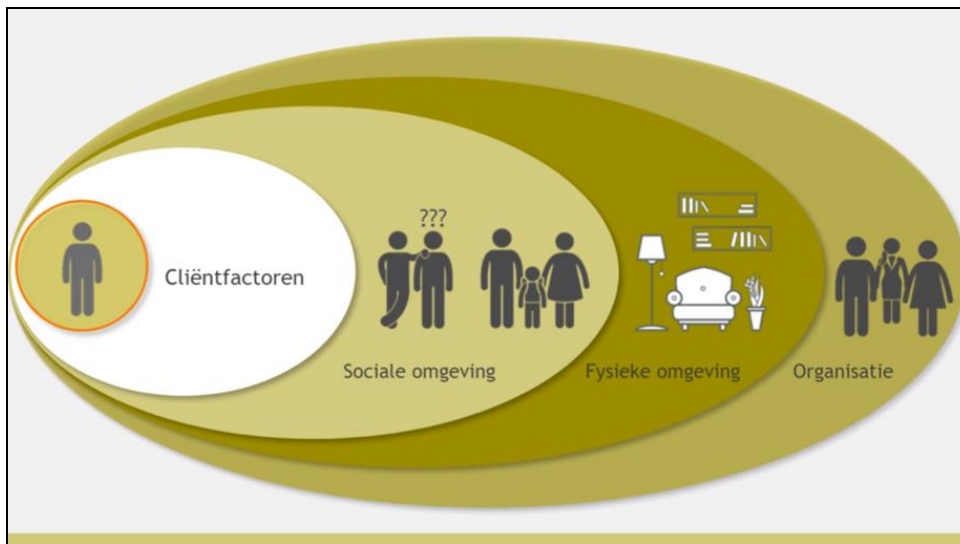
Inzet vanuit de methodiek is gericht op:

1. Afname van het zelfverwondend gedrag
2. Verbetering van kwaliteit van leven
3. Vergroten van handelingsbekwaamheid van betrokken professionals

4

Diagnostiek rond Zelfverwondend Gedrag

- Interdisciplinair en vanuit gedragskundig perspectief
- Uitkomst idiografische theorie en integratief beeld
- Verklaringsmodel van het ZVG gedrag bij deze individuele persoon

Idiografische theorie

Een idiografische theorie is een geëxpliciteerd en gefundeerd vermoeden van een of meerdere professionals en niet-professioneel betrokkenen tezamen. Deze theorie heeft betrekking op een persoon in interactie met zijn context en binnen een bepaalde omgeving, waarbij betrokkenen het gedrag van de persoon aanmerken als 'probleemgedrag'; in dit geval zelfverwondend gedrag (ZVG). Het vermoeden betreft de factoren die een rol hebben gespeeld bij het ontstaan van het ZVG en die thans een rol spelen bij het voortbestaan van dat gedrag. Een idiografische theorie is idiografisch omdat die zich richt op het ZVG van een bepaalde, concrete persoon in een bepaalde, concrete context en omgeving.

Op zoek naar verklaringen

Video uit de leergang waarbij Evelyn en Mirjam vertellen over de beeldvorming en mogelijke verklaringen voor het gedrag van Thijs

Eisen

- Waardoor is het gedrag ontstaan
- Waardoor wordt het in stand gehouden
- Waardoor wordt het ZVG gedrag versterkt
- Welke factoren hebben een (potentieel) matigende invloed op het probleemgedrag en waardoor wordt hun huidige invloed bepaald of ingeperkt
 - Integreert informatie van alle disciplines
 - Is beknopt
 - Intern consistent
 - Is overtuigend

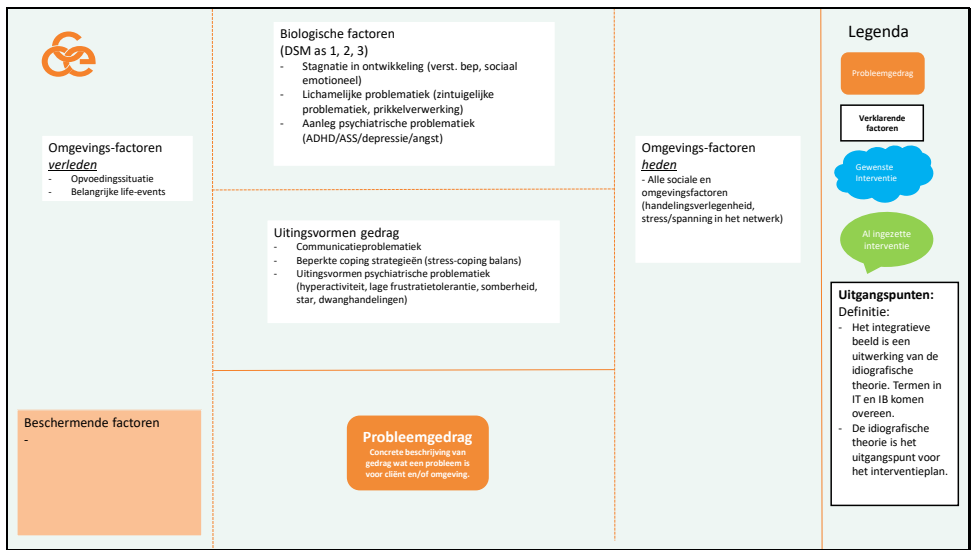
→ 9

Hoe maak je een idiografische theorie

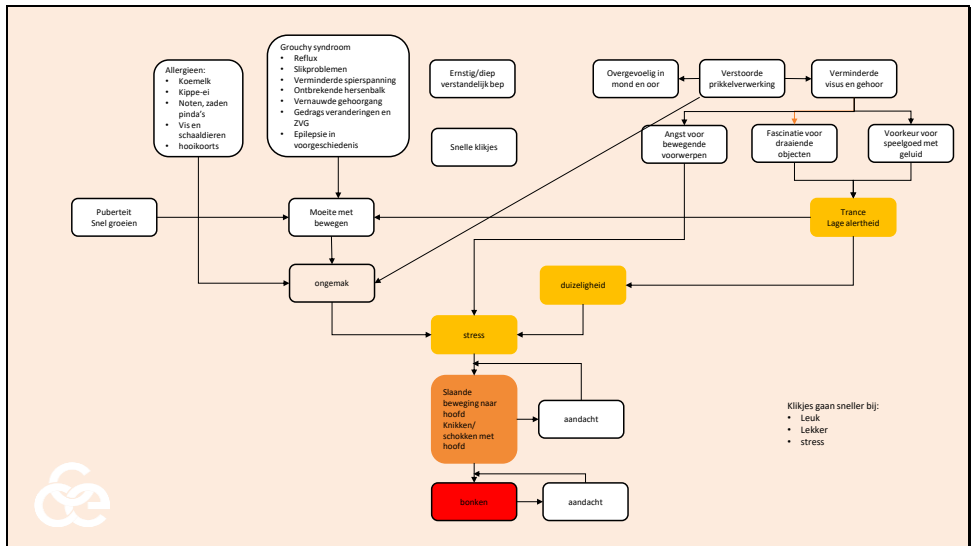

- Plan een bijeenkomst met familie en begeleider en evt. tweede gedragskundige voor het proces
- Vertel aan elkaar wat belangrijk is in het leven van de client en verband houdt met het zelf verwondend gedrag
- Schrijf de kernbegrippen op geeltjes, blijf schrijven, 1 begrip op één geeltje
- Plak de geeltjes samenhangend op een grote flap, haal dubbelen eruit, zoek naar verbanden, herplak tot je tevreden bent en plausibele theorie hebt
- Plak de geeltjes vast met plakband
- Werk je theorie uit (PowerPoint of ander programma)
- Bespreek in DKT en voeg inzichten van AVG en psychiater toe
- Leg volgende versie voor aan DKT stel de theorie (voorlopig) vast

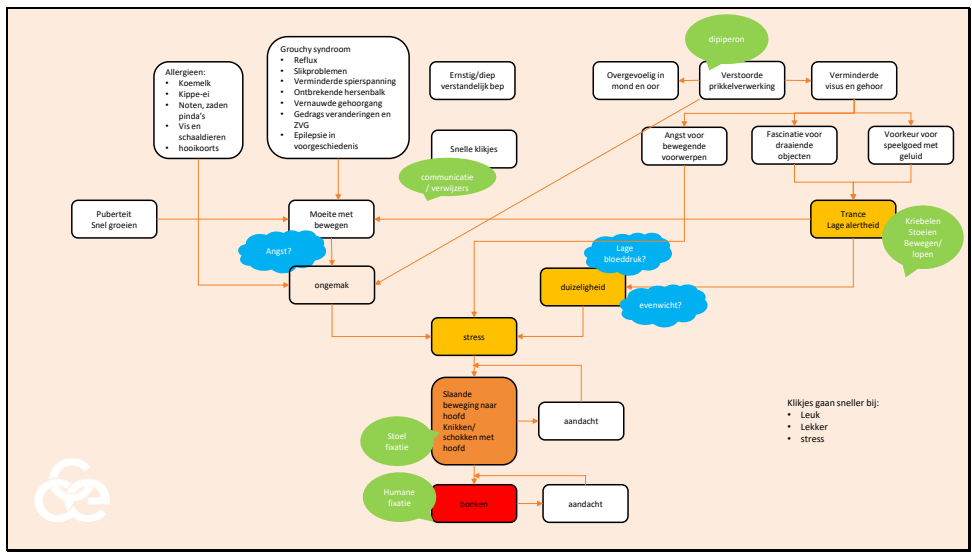
Dia 11

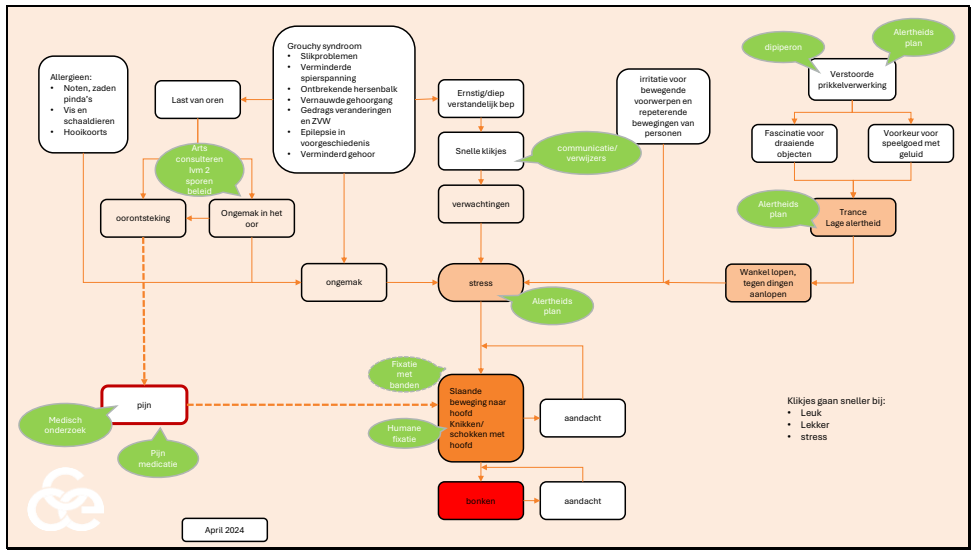
Dia 12

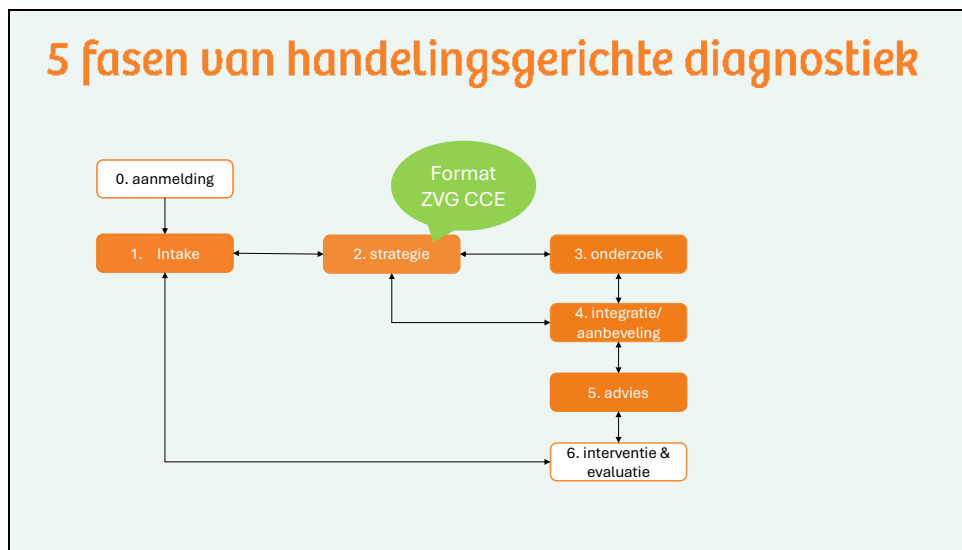

Dia 13

Dia 14

Vaste onderzoeksragen

1. Hoe wordt het zelfverwondend gedrag vanuit het verleden beschouwd en welke kenmerken heeft het nu?
2. Wat gaat aan het zelfverwondend gedrag vooraf, wat volgt erop en welke betekenis kan hieraan worden verleend?
3. Is er naast de verstandelijke beperking sprake van specifieke ontwikkelingsstoornissen (ASS, ...)?

16

4. Wat is het huidig niveau van cognitief, emotioneel, communicatief en adaptief functioneren?

5. Hoe zag de context van de persoon er in het verleden uit en hoe ziet het er thans uit?

6. Is er sprake van invloeden uit de fysische omgeving die van invloed zijn op het gedrag in het algemeen of op het zelfverwondend gedrag in het bijzonder?

Vaste onderzoeksuragen

Onderzoek gedragskundige

Zelfverwendend gedrag

- Beschrijven (aard en topografie)
- Omstandigheden
- Frequentie (meten)
- Intensiteit
- Ernst
- Wanneer is het er niet

overzicht ernstige ZVG 2011-2015

Year	Month	Frequency
2011	maart	1
2011	jun	1
2011	september	1
2011	december	1
2012	maart	1
2012	jun	1
2012	september	1
2012	december	1
2013	maart	1
2013	jun	1
2013	september	1
2013	december	1
2014	maart	1
2014	jun	1
2014	september	1
2014	december	1
2015	maart	5
2015	jun	33
2015	september	22
2015	december	1

Onderzoek gedragskundige

Persoon

- Dossier onderzoek
- Test en schaal onderzoek
 - Cognitief
 - Adaptief
 - Communicatief
 - Sociaal
 - Emotioneel
 - Zintuiglijk

Context: Heden en verleden

- Fysiek
- Sociaal
 - Familie
 - Team
 - Behandelaren
 - Management

Observaties

Gesprekken/interviews
 Beleuingen
 Betekenissen
 Waarden/normen
 Belangen

Onderzoeksmiddelen

Voorafgaand een zeer gedegen dossier onderzoek

- Vragenlijsten kwaliteit van leven
- Moreel beraad

} Kwaliteit van leven

→ 21

Onderzoeksmiddelen

Gedrag en context

- Motivation Assesment Scale
- ABC analyse
- Video
- Observatie, zelf beleven

Beeldvormend onderzoek

- Intelligentie onderzoek
- Zelfredzaamheid (SRZ, Vineland, Adapt)
- Emotionele ontwikkeling (SEO, Esseon)
- SI onderzoek (fysio, logo of ergo)
- Communicatie onderzoek door logopedist

→ 22

Verklarende theorieën

Biomedische opvattingen:		
fysieke conditie		
verslaving		
veranderde pijnervaring		
overgevoeligheid of verstoorde homeostase		
psychische aandoening		
compulsief gedrag		
Biomedisch/psychologische opvattingen:		
associatie met genetische syndromen		
inadequate coping door stress	Nederland: in relatie tot hechting	
Psychologische opvattingen:		
vorm van communicatie		
vorm van communicatie en functioneel adaptief gedrag na trauma		
uiting van drift		
als gevolg van frustratie		
als gevolg van gefrustreerde basisbehoefte		
als gevolg van frustratie/stress of pijn op basis van ontwikkelingsniveau	Nederland	
geleerd gedrag	Nederland	
Opvattingen met substantiële evidentie:		
geleerd gedrag	Nederland	Internationaal
gevolg van pijn of onwelbevinden	Nederland	Internationaal
gevolg van bewegingsstoornis		Internationaal

Figuur 10 - Overzicht algemene 'verklaringen' voor ZVG

Meten is weten

- Stemming/alertheid in digitaal dossier
- Aantallen turven per situatie (live of aan de hand van beelden)
- Per maand
- Neemt het zelfverwondend gedrag af?
- Hoe is de beleving van betrokkenen?

Wanneer is de behandeling geslaagd?

Extra informatie: de E-learning

Een online cursus van ongeveer 2 uur en 30 minuten voor gedragsdeskundigen, Artsen VG'en en psychiaters met ervaring met mensen met matige of ernstige verstandelijke beperkingen.

Docenten

Carmen van Bussel is orthopedagoog / GZ-psycholoog en heeft een lange staat van dienst in de gehandicapten sector. Zij was een van de auteurs van het boek Zelfverwonding.

Martin de Vor is orthopedagoog / GZ-psycholoog en werkt als expert voor Centrum voor Consultatie en Expertise.

[E-learning 'Zelfverwonding: begrijpen en interveniëren' | CCE \(Centrum voor Consultatie en Expertise\)](#)

Extra informatie: de Website

Op de website van het CCE valt veel informatie te vinden over het thema Zelfverwonding. Onder andere vind je hier onze kennisbank met:

- Het boek Zelfverwonding
- Casusbeschrijvingen, waaronder die van Thijs en Benjamin
- Beschrijving van de aanpak
- Blog's over het thema vanuit verschillende invalshoeken etc.

[Kennis en ervaringen uit de praktijk | CCE \(Centrum voor Consultatie en Expertise\)](#)

Extra informatie: de Leergang

In de leergang 'Zelfverwondend gedrag', die CCE in samenwerking met de RINO Groep organiseert, worden gedragsdeskundigen, Artsen Verstandelijk Gehandicapten (AVG) en managers in de gehandicaptenzorg meegenomen in het theoretisch kader en de interdisciplinaire aanpak van de problematiek. De visie van CCE op probleemgedrag vormt de basis voor deze leergang.

De leergang bevat 5 dagen waarbij aan de hand van verschillende thema's en eigen casuïstiek, dieper ingegaan wordt op de methodiek, de idiografische theorie en hoe je deze kan toepassen in je eigen werkveld.

[Leergang Zelfverwondend gedrag | RINO Groep Utrecht](#)